

OSMANLIDA MENKUL KIYMETLER BORSASI

Doç. Dr. Ahmet UĞUR
İnönü Üniversitesi Öğretim Üyesi



AKADEMİŞEYİ
KİTABEVİ



AKADEMİSYEN
KITABEVİ

© Copyright 2018

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-087-5

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Kitap Adı

Osmanlıda Menkul
Kıymetler Borsası

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No: 25465

Yazar

Doç. Dr. Ahmet UĞUR

Baskı ve Cilt

Sonçağ Matbaacılık
ANKARA/2018

DOI

10.37609/akya.1553

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Bu kitabın yazılması sırasında bana sabreden ve bana her türlü yardım yapan sevgili eşim Berna'ya teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Giriş	1
BÖLÜM 1: GALATA BANKERLERİ	3
1.1 Galata Sarraflığından Galata Bankerliğine	3
1.2 XIX. Yüzyılda Galata Bankerleri	8
1.3 Ünlü Galata Bankerleri ve İlişkileri	16
BÖLÜM 2: OSMANLIDA MENKUL KIYMETLER	
BORSASININ GELİŞİMİ	23
2.1 Galata Borsası	23
2.2 Dersaadet Tahvilat Borsası	33
2.2.1 Dersaadet Tahvilat Borsası ile İlgili Yasal	
Düzenlemeler	41
2.2.2 Borsada İşlem Yapanlar	52
2.2.3 Borsa İşlemleri: Hava Oyunları	54
2.3 Dersaadet Esham ve Tahvilat Borsası	63
2.3.1 Esham ve Tahvilat Borsası ile İlgili Düzenlemeler	69
2.4 Borsada İşlem Gören Menkul Kıymetler	72
2.4.1 Borçlanma Araçları	74
2.4.2 Şirketleşme ve Hisse Senetleri	88
2.5 Borsa Oyunları ve Borsada Manipülasyon	102
BÖLÜM 3: OSMANLIDA MENKUL KIYMET BORSASININ	
GELİŞİMİNİ ETKİLEYEN OLAYLAR	113
3.1 Dış Borçlar	113
3.2 Mahmud Nedim Paşa Olayı	127
3.3 Rüşumu Sitte	133
3.4 Muharrem Kararnamesi ve Düyunu Umumiye	136

3.5 Bulgaristan Borcu	147
3.6 Altın Şirketi Olayı	149
Sonuç ve Değerlendirme	153
Kaynakça	157

KAYNAKÇA

1. AÇBA, Sait (1995), Osmanlı Devleti'nin Dış Borçlanması (1854-1914), Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, No:1, Afyon
2. AÇIKGÖZ, Ömer (2013), Osmanlı Modernleşmesi, İktisadi-Siyasi Dinamikler ve Kırılmalar, Elips Kitap, Ankara
3. 3) AKYILDIZ, Ali, (2001), "Osmanlı Dönemi Tahvil ve Hisse Senetleri "Ottoman Securities"", Türk Ekonomi Bankası AŞ Yayınları, İstanbul
4. AKYILDIZ, Ali (2003), Para Pul Oldu, Osmanlı'da Kağıt Para, Maliye ve Toplum, İletişim Yayınları, İstanbul
5. AKAR, Şevket Kamil (2011), "Tanzimat Döneminde Para Bozdurma Sorunu ve Köşe Sarrafları (1839-1879)", Ekonomi Bilimleri Dergisi, Cilt 3, No 1, 123-133
6. AKAR, Şevket Kamil, Hüseyin AL ve Kaya BAYRAKTAR (2012), Osmanlı Finans Sisteminde Çağdaşlaşma: Para, Banka ve Borsa Alanında Gelişmeler (1840-1875), TÜBİTAK Proje Sonuç Raporu, Proje No:108K571
7. AL, Hüseyin (2007), Uluslararası Sermaye ve Osmanlı Maliyesi 1820-1875, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi Yayınları, İstanbul
8. AL, Hüseyin (2011), Osmanlı Devleti'nde Kambiyo İstikrarı Uygulanması (1839-1863), Birleşik Yayınevi, Ankara
9. AL, Hüseyin ve Şevket Kamil AKAR (2013) "Galata Borsası 1830-1873", Borsa İstanbul Yayınları, İstanbul
10. AL, Hüseyin ve Şevket Kamil AKAR (2014), Dersaadet Tahvilat Borsası 1874-1928, Borsa İstanbul Yayınları, İstanbul
11. ALPER, Değer ve Adem ANBAR (2010), "Osmanlı İmparatorluğu'nun İç Borçlanmada Kullandığı Yöntem ve Araçlar", Maliye Finans Yazıları, Yıl:24, Sayı:87, Nisan 2010, s:27-49
12. ANBAR, Adem (2009), "Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'yla Finansal Entegrasyonu: 1800-1914", Maliye Finans Yazıları, Yıl:23, Sayı:84, Temmuz 2009, s:17-37
13. APAK, Sudi ve Arzu TAY (2012), "Osmanlı Devleti'nin 19. Yüzyıldaki Finansal Sisteminde Osmanlı Bankası'nın Yeri Ve Faaliyetleri", Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, Sayı:3, 63-103
14. BARIŞ, Serap ve Uğurcan ÖZEL (2018), "Osmanlı Ekonomi ve Finans Sisteminde Banker Bir Aile: Camondolar", Maliye ve Finans Yazıları, (109), 107-144

15. BATUMLU, Ragıp (1987), Osmanlı Dönemi Borsa ve Mali Sistemi, Borsa Rehberi Cilt:2, Çev: M. Ragıp Batumlu, İMKB Yayınları, İstanbul
16. BERKES, Niyazi (2013). Türkiye İktisat Tarihi. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
17. BEŞİRLİ, Mehmet (2009), “Osmanlı’da Borsa: Dersaadet Tahvilat Borsası’ndan Esham ve Tahvilat Borsası’na Yeni Düzenleme Girişimleri”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 1, s:185-208
18. BİBER, Ahmet Emre (2009), “Osmanlı İmparatorluğu’nun Dünya Sistemine Eklemlenme Süreci ve Azgelişmişliğinin Evrimi”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6(1), 27-44
19. CEZAR, Yavuz (1986), Osmanlı Maliyesinde Bunalım ve Değişim Dönemi (XVII. Yüzyıldan Tanzimata Mali Tarih), Alan Yayıncılık, İstanbul
20. FERTEKLİGİL, Azmi (2000), “Türkiye’de Borsanın Tarihçesi”, İMKB Yayınları, İstanbul
21. İPEK, Nurdan (2011), “Selanik ve İstanbul’da Seçkin Yahudi Bankerler (1850-1908)”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul
22. KAZGAN, Haydar (1991), “Galata Bankerleri”, TEB Yayıncılık ve Kültür Hizmetleri AŞ, İstanbul
23. KAZGAN, Haydar (1995), “Osmanlıda Avrupa Finans Kapitali”, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
24. KAZGAN, Haydar (1995b), “Tarih Boyunca İstanbul Borsası”, İMKB Yayınları, İstanbul
25. KAZGAN, Haydar (1999), Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Şirketleşme, Creative Yayıncılık, İstanbul
26. KAZGAN, Haydar (2006), “Galata Bankerleri Cilt:2”, Orion Yayınevi, Ankara
27. KAZGAN, Haydar, Toktamış ATEŞ, Oğuz TEKİN, Murat KORALTÜRK, Alkan SOYAK, Nadir EROĞLU, Zeynep KABAN (1999) “Osmanlı’dan Günümüze Türk Finans Tarihi”, 1. Cilt, Creative Yayıncılık, İstanbul
28. KOPAR, Metin ve Murat YOLUN (2012), “18. ve 19. Yüzyıllarda Osmanlı Borçlar Tarihine Bir Bakış”, History Studies, 4(1), s.335-358
29. KORALTÜRK, Murat (1999), “Osmanlı Devleti’nde Şirketleşme, İlk Anonim Şirket ve Borsanın Kuruluşu” Osmanlı, Editörler:Kemal Çiçek, Cem Oğuz, Türkiye Yayınları, Ankara

30. KÖSE, Metin Ziya (2016), “Galata’da Ermeni Sarraflar ve Kredi İlişkileri (1700-1720)”, Tarih Dergisi, Sayı 64 (2016 / 2), İstanbul 2016, s. 73-99
31. KÖSE, Murtaza (2001), “Osmanlıda Borsa ve Galata Bankerlerinin Devletin Mali Yapısındaki Yeri”, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı:18, 229-251
32. MANAV, Nursel (2018), “19. Yüzyıl Galata’sından Bir Banker: Darphane-i Âmire ve Sefaretler Bankeri Jacques Alléon”, Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 7, 89 – 105
33. OĞUZ, Zafer (2001), Osmanlı Devleti’nin Genel Borçları (Duyun-ı Umumiye İdaresi), Gökkuşluğu Kitabevi, Ankara
34. ÖZDEMİR, Biltekin (2009), Osmanlı Devleti Dış Borçları 1854-1954 Döneminde Yüzyıl Süren Boyunduruk, Ankara Ticaret Odası Yayınları, Ankara
35. PAMUK, Şevket (2012). Türkiye’nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul
36. PAMUK, Şevket (1995), “En Büyük Tağşiş ve 1844 Tarihli Tashihi Sikke İşlemi”, Toplumsal Tarih Dergisi, (13), s: 205–219.
37. SAĞLAM, Mehmet Hakan (2007), Osmanlı Devleti’nde Moratoryum 1875-1881, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul
38. TAŞDELEN, Servet (2005), Piyasa Ekonomisinin Yarış Atları, Anonim Şirketlerin Tarihi, Hukuku ve Ekonomisi Üzerine, ÜPV Yayıncılık, Ankara
39. ÜNLÜ, Ertan (2018), “18. Yüzyılda Osmanlı Eliti Bir Darphane Sarrafının Muhallefatı: Bedros Nam-ı Diğer Petraki”, OTAM, 43/Bahar 2018, 281-317
40. YILDIRIM, İsmail (2001), “Ondokuzuncu Yüzyıl Osmanlı Ekonomisi Üzerine Bir Değerlendirme (1838-1918)”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 11 Sayı: 2, Sayfa: 313-326
41. YILMAZ, Celali (2011), Abidin Paşa Hava Oyunları Osmanlı Borsasında Finansal İşlemler, Yayına Hazırlayan: Celali Yılmaz, Scala Yayıncılık, İstanbul
42. YILMAZ, Celali (2014), “Osmanlı Borsasının İşlem Hacmi Ne Kadarı?”, Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, Sayı:7, 49-60
43. YILMAZ, Faruk (2013), Osmanlı Borçları Tarihi (Duyunu Umumiye), Berikan Yayınevi, Ankara